

SCJP/K – okruh 1

Zadání: *Národní jazyk český. Jeho místo mezi ostatními jazyky. Charakteristika českého jazyka. Útvary lokální a sociální a jejich charakteristiky. Spisovnost a nespisovnost v mluveném projevu. Aspekty kultivovaného projevu učitele.*

Zařazení češtiny mezi ostatní jazyky

- 1) Indoevropské jazyky v Evropě – hlavní evropské jazykové skupiny:
- 2) Slovanské jazyky – větve:

Charakteristika českého jazyka

- 3) Jazyk flexivní:
- 4) tvrdý, zřetelný:
- 5) významotvorná délka:
- 6) stálý přízvuk:
- 7) písmo latinka, diakritická znaménka:
- 8) hláskové asimilace:
- 9) hláskové alternace:
- 10) Systém bohemistických nauk:

Útvary a formy českého jazyka

- 11) spisovná čeština:
- 12) nespisovná čeština – územní diference:
- 13) nespisovná čeština – sociální diference:
- 14) norma, kodifikace:

Pravidla správné a spisovné výslovnosti.

- 15) Kultivovaná mluva učitele (viz níže)

1. Přiměřené tempo mluvy   2. Dodržovat kvantitu vokálů: <i>nesprávně</i> [vidim, slyším, prosim]   3. Výslovnost všech hlásek uvnitř slov, na začátku i na konci: <i>nesprávně</i> [kerá, ňáká, páč, trá], [dyš, dyť, dyby, šak], [řek, moh, poved]   4. Přízvuk na předložce: <i>nesprávně</i> [při večeri, do pusy]   5. Výslovnost stejných hlásek uvnitř slov, na rozhraní slov: <i>nesprávně</i> [odělit, bezásadový, v pece] [kvámluvil, koupilos]   6. Zachovávat kvalitu konsonantů: <i>nesprávně</i> [vječí, kračí, říčí, pručí]   7. Oddělovat rázem: <i>nesprávně</i> [kuchu, vevropě] (ale bez rázu: reakce, vakuum, rekreace)

Obsah učiva z této oblasti v učebnicích čj nakl. Nová škola Brno

2.r:

jazyk čeština, aj, nj (pozdravy hallo, guten Tag, good morning.... aj., rozumíme nejlépe slovenštině, ukázka některých slov

Písmo: rozlišit psané / tištěné

4. r.: mateřský jazyk, sl. zásoba spisovná / nespisovná, hovorová slova (pololetky, obýván, panelák...)

5.r:

Jazyk, jazyk český, národní, mateřský, slovenština, ruština, řeč, gestikulace, mimika, kreslené znaky

text: Chvála Čj od Karla Čapka

Zjistit zařazení problematiky v RVP

SCJP/K – okruh 1 v otázkách k tématům:

Zařazení češtiny mezi ostatní jazyky

- 1) Které hlavní jazykové skupiny najdeme v Evropě a ve kterých státech?
- 2) Jaké je další rozdělení slovanských jazyků?
Vyjmenujte některé slovanské jazyky v jednotlivých větvích.

Charakteristika českého jazyka

- 3) Co znamená, že čeština je flexivní jazyk?
- 4) Ve srovnání se kterými jazyky je čeština jazyk tvrdý?
Co znamená, že je čeština jazyk zřetelný?
- 5) Dokladujte na příkladech, že v češtině kvantita vokálů může měnit význam slova:
- 6) Jak je to s přízvukem v češtině?
- 7) Kde se vzala v češtině diakritická znaménka?
- 8) Vysvětlíte princip regresivní a progresivní hláskové asimilace a uveďte příklady (viz též okruh 2/č.10,11):
- 9) Které časté hláskové alternace jsou v češtině? Uveďte příklady (viz též okruh 2/č.8)
- 10) Jaký je princip rozdělení bohemistických nauk? Které nauky o hláskách o slově o větě o textu znáte?

Útvary a formy českého jazyka

- 11) Jaká slova patří do spisovné češtiny?
- 12) Jaké útvary nespisovné češtiny z hlediska územní diferenciacce znáte?
- 13) Jaké útvary nespisovné češtiny z hlediska sociální diferenciacce znáte?
- 14) Co je norma a co je kodifikace? Jaký je mezi nimi rozdíl?
- 15) Vyjmenujte některá pravidla správné a spisovné výslovnosti.

SCJP/K – okruh 2

Zadání: Zvuková stránka jazyka. Nauky o hláskách. Klasifikace vokálů a konsonantů. Změny hlásek v souvislé řeči. Zásady správné výslovnosti. Hlasová hygiena učitele a práce s hlasem. Péče o správnou výslovnost žáků. Učivo nauk o hláskách na 1. stupni ZŠ.

- 1) Nauky zabývající se zvukovou stránkou jazyka

Třídění samohlásek /vokálů

- 2) Český samohláskový trojúhelník
- 3) Poloha dlouhých hlásek v čes. sam. troj.
- 4) Významotvornost délky

Třídění souhlásek /konsonantů

- 5) Třídění konsonantů dle místa artikulace:
- 6) Třídění konsonantů dle znělosti:
- 7) Třídění konsonantů dle účasti dutin:
- 8) Hláskové alternace kvality, kvantity, skupin, alternace s nulou, alternační řady*

Zvukové prostředky souvislé řeči

- 9) Slovní přízvuk - hlavní a vedlejší přízvuk, hlavní větný přízvuk = důraz
- 10) Trvale nepřízvučná slova: příklonky, předklonky, přízvukový takt
- 11) Melodie věty dle typu vět, slovosled
- 12) Paralingvální a extralingvální prostředky

Mluvidla

- 13) Mluvidla, tvoření tónu, vlastnosti tónu

Změny hlásek v souvislé řeči

- 14) Regresivní a progresivní hlásková asimilace

*Tabulka je jen pro ilustraci, u SZZ stačí uvést pouze některé příklady

Hláskové alternace kvality	
Alternační dvojice	Alternační řady
H–Z (Praha – (v) Praze)	k-c-č (vlk, vlci, vlčí)
K–C (učitelka – učitelce)	h-z-ž (kniha, knize, knížka)
Ch–Š: (plocha – na ploše)	ch-s-š (Čech, Česko, Češi)
C–Č (sobec – sobče)	t-ť-c (návrat, vrátit, vrácený)
Č–K (babička – babiččin)	d-d'-z (ohrada, ohradit, ohrazený)
Á–A (vrány – bez vran)	á-e/ě-í (vát-věje-vítr, přát-přeje-přítel)
SK–ŠŤ (dobříšský – dobříšší)	

Obsah učiva z této oblasti v učebnicích čj nakl. Nová škola Brno

2.r:

abeceda, řazení dle abecedy (jména dětí, zvířata), také podle 2. písmena;

Písmena s rozlišovacími znaménky u /ú/ů; a/á...;

37: slovo, slabika, hláska, písmeno, jednoslabičné slovo, dvojslabičné, trojslabičné, počet slabik, nejdelší / nejkratší slovo, vyhledat, vytleskat, rozdělování slov v písmu pomlčkou

39: samohlásky – krátké/dlouhé, čtení i- v písmu i/y; psaní u/ú/ů, dvojhlásky (au/ou/eu);

46: souhlásky, tvrdé, měkké, obojetné, slabikotvorné r, l;

3.r:

Opak.: abeceda, řazení;

28: slovní přízvuk – na 1. slabice (básnička 30/4, babičce), rým;

4.r:

6: hláska x písmeno: vyslovujeme / píšeme – grafický záznam x: souhláska, o: samohláska, slabikotvorné: ⊗ 7/7 , 12/1;

32: opakování řazení dle abecedy, jména dětí, města, obecná slova 32/3;

5.r:

72: hláskové alternace [tabulka](#);

Zjistit zařazení problematiky v RVP

SCJP/K – okruh 3

Zadání: *Grafická stránka jazyka. Písmo. Typy pravopisu. Vývoj pravopisu. Ortografie. Zvláštní prostředky psaného jazyka. Postup výuky ortografie na 1. stupni ZŠ. Aktivity rozvíjející ortografické dovednosti žáků.*

Grafická stránka jazyka

- 1) Nauky zabývající se grafickou stránkou jazyka
- 2) Písmo vázané (jednotážné / psací), písmo nevázané (tiskací) + Comenia skript
- 3) Pojmy: grafémy, majuskule, minuskule, unciála, sklon písma
- 4) Diakritická znaménka, interpunkční znaménka, jiná písma, číslice, další znaky
- 5) Typy pravopisu: pravopis lexikální, pravopis morfologický, pravopis syntaktický

Zvláštní prostředky psaného jazyka

- 6) Lingvální, paralingvální a extralingvální jevy v psané podobě

Didaktické aspekty výuky písma

- 7) Metody výuky čtení a psaní
- 8) Postup výuky + vhodné aktivity

Připomenout si obsah semináře Prvopočáteční čtení a psaní, procvičování jemné a hrubé motoriky, grafomotorická cvičení, písanky atd.

Zjistit zařazení problematiky v RVP

SCJP/K – okruh 4

Zadání: Pojmenování jednoznačná. Vznik názvů osobních a osadních. Vlastní jména. Ortografie antroponym, toponym a chrématonym ve výuce 1. stupně ZŠ. Uplatnění mezipředmětových vztahů.

U každé následující skupiny uvést princip, příklady, komparaci s ostatními typy pojmenování:

- 1) Nauky o slově a pojmenování

Pojmenování jednoznačná

- 2) termíny
- 3) propria, antroponyma, toponyma, chrématonyma

Vznik názvů osobních a osadních

- 4) Historický vznik příjmení
- 5) Motivace vzniku osobních jmen (příjmení) + příklady
- 6) Motivace vzniku osadních jmen + příklady

Mezipředmětové vztahy

Obsah učiva z této oblasti v učebnicích čj nakl. Nová škola Brno

1. r.:

Věta začíná, končí tečkou, ?, !, velkým písmenem věta, jména dětí

2. r.

jména (dětí) – opakování, spojeno s adresou – psaní adresy, oslovení;
s velkým písmenem: jména, názvy

3.– 5. r.: opakování, procvičování

Zjistit zařazení problematiky v RVP

SCJP/K – okruh 5

Zadání: Pojmenování mnohoznačná, souznačná a opozitní. Charakteristiky a dělení. Didaktické aspekty výuky na 1. stupni ZŠ. Aktivita a hry rozšiřující slovní zásobu žáků.

7) Nauky o slově a pojmenování

Pojmenování mnohoznačná

8) Polysémie

9) Homonymie (lexikální, slovotvorná, homomorfie, homofonie, homografie)

10) Paronymie

Pojmenování souznačná

11) Synonymie

12) Lidová (mylná) etymologie

Pojmenování opozitní

13) Antonymie druhy – polární, komplementární, konverzivní, kontextová

14) Rozdělení antonymie dle slovotvorby, různé významy antonym ve spojení s různými slovy (*např. rozdíl antonym: ostrý nůž x ostrý zrak aj.*)

Slova nadřazená a podřazená

Obsah učiva z této oblasti v učebnicích čj nakl. Nová škola Brno

2.r.:

31-35: slova nadřazená, podřazená, souřadná, protikladná (49/12) + stručné info

3.r.:

22: slovo, vysvětlit význam slov, která slova k sobě patří, slovo nadřazené /podřazené

23: slova souznačná – synonyma (23/3), protikladná (92/4) x slova příbuzná

4.r.:

7: význam slova: jednoznačná / mnohoznačná 8/1

9: slova souznačná (název synonyma) a protikladná (název opozita, antonyma), úkoly: vyhledat, vyměnit za jiné slovo, doplnit k danému slovu

5.r.:

18: významy slov 18/2, 3, 54/7,

Hodně opakování – stále vše prolíná, opozita, synonyma, antonyma, slova nadřazená, podřazená a souřadná.

Zjistit zařazení problematiky v RVP